

Täysistunto

Keskiviikko 20.4.2022 klo 14.04—1.24

5. Suomen haettava NATO-jäsenyyttä perustuslaissa säädettyjen ihmisoikeusvelvoitteiden toteuttamiseksi

Kansalaisaloite KAA 2/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pyydän, että pitäydyttäisiin 5 minuutin suositussajassa. — Avaan keskustelun. Edustaja Autto poissa. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.08 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! En aio puhua sitä viittäkään minuuttia. Tämähän on sinänsä aika tärkeä, tämä kansalaisaloite. Ymmärrän, minkä takia se on tehty. Oikeus henkeen ja terveyteen on eräs aivan perustavanlaatuisimmista oikeuksista, mikä jokaiselle ihmiselle pitää taata, ja tämä on valtion ja yhteiskunnan tehtävä. Venäjän toimeenpanemat sotarikokset tällä hetkelläkin Ukrainassa ovat riistäneet tämän kaiken perustavanlaatuisimman oikeuden ukrainalaisilta, ja tämän takia ymmärrän sen, että voidaan myös perustella tällä tavoin, perustuslain kautta, sitä, että Suomen pitäisi liittyä Naton jäseneksi. Mutta tämä ei ole nyt minun mielestäni se oikea keino, millä sitä ollaan viemässä eteenpäin. Ymmärrän tämän kansalaisaloitteen, ja ymmärrän, että se on tehty, ne syyt siellä taustalla, mutta tässä on nyt tämä parlamentaarinen prosessi käynnissä. Ja tiedän, että se joistakin kansalaisista tuntuu liian pitkältä, ikään kuin tässä nyt oltaisiin viivytelemässä. Mutta voin sanoa, että ei tässä viivytellä, vaan tässä nyt noudatetaan sitä suomalaista parlamentarismia ja demokratiaa, ja demokraattiset prosessit ottavat sen ajan, minkä ne ottavat: ”maltilla, mutta ei viivyttelen”, niin kuin tasavallan presidentti sanoi.

Ymmärrän, minkä takia tämä aloite on jätetty ja tehty, mutta voin tämän aloitteen tekijöille ja sen allekirjoittajille sanoa, että kyllä tämä prosessi nyt tässä menossa on, mutta se on erillinen tästä kansalaisaloitteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko poissa. Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

19.09 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kaleva puhui tässä viisaasti. En tiedä, onko nyt ajatuksena, että tätä aloitetta käsiteltäisiin sitten tämän selonteon käsittelyn yhteydessä, että se tavallaan paketoitaisiin sitten siihen, mutta kuten tässä todettiin, proses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

si on jo käynnissä, se on äärettömän tärkeää, ja nyt vaikuttaa kuitenkin erittäin vahvasti siltä, että Suomi on prosessin käynnistänyt ja sen päässä hämöttää aikanaan Nato-jäsenyys. Itse henkilökohtaisesti toivon, että siihen mennään, joten tässä mielessä aloitteen tekijät, hyvän aloitteen tekijät, voivat olla kyllä rauhallisin mielin ja tietävät, että eduskunnassa tätä asiaa nyt arvioidaan kaikilta mahdollisilta kanteilta ja tämän jälkeen aikanaan meillä valtionjohto sitten esitykset antaa, ja sen jälkeen sitten täällä ollaan varmastikin valmiina päätöksiä tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

19.10 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa vaaditaan, että Suomi hakee Naton jäseneksi. Moni on viime aikoina huomannut, että Nato-jäsenyydestä liikkuu paljon virheellisiä käsityksiä. Ne ovat syntyneet aikojen saatossa mutta ovat nyt nousseet pintaan, kun Nato-keskustelua on alettu kunnolla käymään.

Paljon on myös epätietoisuutta esimerkiksi siitä, miten liittyminen tulisi käytännössä tapahtumaan ja kuinka paljon se veisi aikaa. Annettu turvallisuusympäristöselonteko tarjosi tästä näkökulmasta tärkeää tietoa yhdessä kompaktissa paketissa meille kaikille. Natoon liittymiselle ei ole annettu tarkkaa kestoä, eikä sellaista voida antaa. Kesto riippuu jäseneksi haluavan maan lisäksi kaikista muista jäsenmaista, joiden on hyväksyttävä uuden jäsenen liittyminen. Prosessin keston vaikuttavia tekijöitä voidaan kuitenkin arvioida. Siihen vaikuttavat jäsenyyttä hakevan maan päätöksenteon sujuvuus, jäsenehdokkaan hyväksyttävyys muiden jäsenten silmissä sekä jäsenehdokkaan valmiudet liittyä yhteiseen puolustusliittoon.

Arvoisa puhemies! Suomen osalta kaikki nämä seikat ovat hyvällä mallilla, mikä edesauttaisi nopeaa prosessia. Suomessa eduskunta on osoittanut valmiutta keskustella ja päättää Nato-kysymyksestä viivyttämättä. Lukuisat mielipidekyselyt osoittavat, että myös kansa tukee vahvasti Suomen Nato-jäsenyyttä, ja siitä tämä kansalaisaloite on myös osoitus.

Suomen vahva puolustuskyky, sotilaallisen osaamisen korkea taso ja sijainti Itämeren ympäröimänä ovat muiden maiden silmissä puolustusliittoa vahvistavia asioita, joten Suomi nähdään mieluisana kumppanina. Suomi ei ole laiminlyönyt aiempina vuosikymmeninä puolustustaan, joten olisimme taakan sijasta tukipilari.

Myös Nato-yhteensopivuuden osalta Suomi on hyvässä asemassa. Pakassa pidetyn Nato-kortin mukana on kulkenut viime vuosina yhä tiivistyvä Nato-yhteistyö, ja ne ovat vahvistaneet toinen toisiaan. Käytännössä tämä on näkynyt niin toiminnassa kuin kalustosakin. Yhteensopivuus Naton järjestelmien kanssa on ollut materiaalihankinnoissa pääsääntönä jo vuodesta 2011. Suomi on myös aktiivisesti harjoitellut Nato-maiden kanssa ja osallistunut Naton järjestämiin harjoituksiin.

Kaikkien näiden seurauksena sekä Naton että sen keskeisten jäsenmaiden viesti Suomelle on ollut selvä: ovi Natoon on auki, mikäli Suomi haluaa mukaan liittyä. Suomen lähi-alueiden kannalta kuvaavaa on, että naapurimaa Viron pääministeri on luvannut maan ratifioivan Suomen mahdollisen liittymisen ”salamannopeasti”.

Natoon 2000-luvulla liittyneistä maista on hankala ottaa vertailukohtaa Suomelle. Jugoslavian hajoamisen seurauksena syntyneiden valtioiden tai Neuvostoliiton peruja olleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Varsovan liiton entisten jäsenten poliittinen ja sotilaallinen kivijalka on ollut kovin erilainen Suomeen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Noin vuoden mittaista prosessia voidaan pitää tavanomaisena, ja sitä noudatti myös viimeisimpänä Natoon liittyneen Pohjois-Makedonian prosessi. Vaikka Naton entinen pääsihteeri totesi, että Suomi ja Ruotsi voitaisiin hyväksyä jäseniksi lähes yhdessä yössä, kannattaa arvioinnissa säilyttää maltti. Vaikka tässä kyse oli kenties enemmänkin vertauskuvasta, on nykyinenkin pääsihteeri Stoltenberg todennut, että Suomen ja Ruotsin olisi mahdollista liittyä jäseniksi nopeasti. Asiantuntijoiden arviot ovat Suomen kohdalla povanneet, että viikkojen sijaan jäsenyyssprosessin kesto laskettaisiin silti kuukausissa. Tämä on tärkeää tiedostaa, jotta voidaan tiedostaa myös riskit, jotka jäsenyyssprosessin myötä voivat tulla kohdattaviksi, kuten esimerkiksi Venäjän kybervaikuttaminen. Kun nämä tiedostetaan ja niihin osataan jo ennalta mahdollisuuksien mukaan varautua, tulee niiden terävin yllätyskyky syödyksi pois.

Nämä riskit eivät kuitenkaan riitä perusteeksi jättää hakematta Natoon. Myös silloin altistaisimme itseämme vielä pidemmän aikavälin riskeille, joiden seuraukset voivat olla huomattavasti vakavampia. Ikävä kyllä Ukraina toimii siitä tällä hetkellä varoittavana esimerkkinä.

Nyt tulee aika täyteen, joten päätän tässä kohtaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

19.16 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kun haluamme rauhaa, meidän on varauduttava puolustautumaan niin uskottavasti, että kenenkään ei kannata Suomeen hyökätä tai Suomea aseellisesti, sotilaallisesti uhata.

Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuutta. Oman uskottavan puolustuskykymme lisänä jäsenyys Natossa nostaisi ratkaisevasti kynnyistä uhata Suomea aseellisesti. Suomella ei ole mitään syytä jättäytyä Naton turvatakuiden ulkopuolelle.

Ymmärrän hyvin kansalaisaloitteen tekijöitä. Aloite on tärkeä, ja se on osaltaan ollut vauhdittamassa prosessia, joka äskenkin kuullun selontekokeskustelun valossa on menossa hyvää vauhtia siihen suuntaan, että Suomi liittyy Naton jäseneksi. Uskon, että myös kansalaisaloitteen tekijöille on proseduuristen seikkojen sijaan tärkeintä nimenomaan se, että asia etenee ja ripeästi ja lopputuloksena on se, että Suomen jäsenyys Natossa toteutuu.

Nimittäin, arvoisa puhemies, kaikki tarvittava tieto on päättäjien käytössä. Tiedon keräämiseen ei enää tarvitse käyttää aikaa. On johtopäätösten tekemisen ja konkreettisten tekojen eli sen Nato-jäsenyyden toteuttamisen aika. Toiveeni myös hallitukselle on se, että prosessi etenee nyt mahdollisimman ripeästi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

19.18 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tosiaan kansalaisaloitetta Nato-jäsenyyden hakemisesta. Kansalaisaloitteen tarkoitus ja tavoitehan on nostaa eduskunnan käsittelyyn tiettyjä asioita, ja näin ollen tämän kansalaisaloitteen tavoite siitä, että eduskunta käsittelee tänä keväänä selontekoa turvallisuusympäristön muutoksesta, jonka siis aloitimme äsken tuossa iltapäivällä, ja mahdollisesti sen jälkeen Nato-jäsenyyden hakemusta, on tavallaan tullut tässä vaiheessa täytettyä. Kiitos Matti Muukkoselle,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Jessikka Arolle, Jani Kokolle, Tiina Ahvalle, Harri Kreukselle ja Juhani Klemetille tästä aloitteen tekemisestä.

Siinä mielessä näen ja uskon, että kun eduskunnan työjärjestys on, että eduskunnassa priorisoimme hallituksen esityksiä ja siihen liittyviä asioita, joita nyt sitten tämä ajankoh-taisselonteko on, ja kansalaisaloitteet ovat hallituksen esityksen ja muun kiireellisen lain-säädäntötyön jälkeisiä asioita, että aloitteen tekijätkin ymmärtävät sen, että tämä ajankoh-taisselonteko, joka tulee tulevan kahden kolmen viikon aikana rytmittämään eduskunnan valiokuntatyötä, tarkoittaa sitä, että siinä samassa yhteydessä emme voi kansalaisaloitetta käsitellä samalla tavalla kuin käsittelemme muita kansalaisaloitteita. Tämä ajankohtaisse-lonteko tulee väistämättä menemään niitten yläpuolelle.

Mutta tärkeä aloite, ja näen, että se on myöskin osaltaan ollut vauhdittamassa sitä kes-kustelua, mitä Suomi käy nyt kansakuntana ja mitä käydään myöskin eduskuntana. Me emme kuitenkaan ole olleet pitkäaikaisen kollegan, edustaja Zyskowiczin, sanoin aikai-semmin valmiita tälle Nato-jäsenyyden keskustelulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

19.20 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Tynkkystä, hän inspiroi minut tässä puhumaan myös hivenen pidemmästä tästä asiasta. Kiitokset vielä tosiaan aloitteen tekijöille ja erityisterveiset tohtori Muukkoselle, joka varmasti tätä verkkolähetystä nyt seuraa.

Tässä salissa on tänään käytetty usein fraasia, että tosiasioiden tunnustaminen on viisau-den alku. Se tosiasia, jonka edessä me tällä hetkellä olemme, on se, että meillä on yli 1 300 kilometriä yhteistä rajaa valtion kanssa, jota johtavat sotarikolliset, murhat ja raiskaukset pyhittävät johtajat, joiden yhteenkään sanomiseen ei aidosti voi luottaa. Pidän erittäin epä-todennäköisenä, että Suomi kykenisi missään lähitulevaisuudessa palauttamaan niin sano-tusti normaaleja välejä Venäjän kanssa. Vladimir Putin ei kuulu missään tapauksessa Kul-tarantaan, Putin kuuluu Haagin kansainväliseen rikostuomioistuimeen. [Atte Kaleva: Kyl-lä!]

Täällä on käyty monipuolista keskustelua, ja olen hahmottanut tässä kyllä sen, että tääl-lä näyttää olevan nyt varsin vahva konsensus eduskunnassa. Oman arvion mukaan jopa 80—90 prosenttia edustajista on jo kantansa muodostanut ja on sitä mieltä, että Suomi tu-lisi viedä Naton jäseneksi. Se on hyvä asia. Meidän parlamentarismimme kestää myös eriä-vät mielipiteet, ja on hyvä, että niitä esitetään ja niistä käydään kiihkottomasti keskustelua.

Puutun tässä muutamiin argumentteihin, joita on esitetty Nato-jäsenyyttä vastaan. En-sinnäkin on väitetty, että mikäli Suomi liittyy Naton jäseneksi, riski siihen, että Suomeen kohdistettaisiin ydinaseisku, kasvaisi. Olen itse tästä asiasta täysin päinvastaista mieltä. Ukrainassa pelätään tällä hetkellä, että Venäjä saattaisi käyttää taktisia ydinaseita Ukrai-nan armeijaa vastaan, mutta Nato-mailla tällaista riskiä ei ole. Siitä pitää kauhun tasapaino huolen. Ja näen, että Naton jäsenenä päinvastoin se kynnys nousisi ylitsepääsemättömäksi käyttää ydinaseita Suomea vastaan.

Ministeri Haavisto äsken vastauksessaan puhui viisaita tästä Suomen välittäjäasemasta. En ymmärrä tällaista retoriikkaa, että Suomi jotenkin puolustusliittoon sitoutuneena me-nettäisi tämän välittäjäroolinsa maailman kriiseissä. Kuten todettua, Nato-maa Norja on toiminut aktiivisesti välittäjänä esimerkiksi Israelin ja Palestiinan välillä niin sanotussa Os-lon prosessissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Myös se on todettu virheelliseksi argumentiksi monta kertaa, että Nato-jäsenyys lakkauttaisi asevelvollisuuden. Se ei missään tapauksessa lakkauttaisi asevelvollisuutta, varusmiespalvelusta, vaan meillä on edelleen mahdollisuus tätä hyvää järjestelmää jatkaa, joka takaa meille uskottavan ja vahvan puolustuskyvyn kaikissa mahdollisissa tilanteissa.

On myös esitetty, että Natolla ei ole riittävää yhteistä arvopohjaa. Erityisesti tämä kritiikki on kohdistunut tuolta vasemmalta Yhdysvaltoihin sekä totta kai Unkariin ja Turkkiin. Mielestäni yhteiseksi arvopohjaksi puolustusliitossa riittää kuitenkin se, että kaikki jäsenvaltiot ovat sitoutuneet kunnioittamaan valtioiden suvereniteettia, itsemääräämisoikeutta, ja sitoutuvat kansainvälisiin sopimuksiin. Nato on puolustusliitto. Sitä ei tule nähdä missään tapauksessa minään laajempaan rakenteeseen, vaan puolustusliittona, jossa jäsenvaltiot ovat sitoutuneet siihen, että jos jonkun toisen jäsenvaltion alueellista koskemattomuutta loukataan, niin ne käsittävät tällaisen teon hyökkäykseksi itseään kohtaan ja ovat sitten velvoitettuja artikla 5:n nojalla apua antamaan muille jäsenvaltioille. Myös tulevaisuudessa Suomella Nato-jäsenenä on täysi mahdollisuus kritisoida esimerkiksi Unkaria tai Turkia ihmisoikeusloukkauksista, mikäli ne sellaisiin syyllistyvät, ja näin monet eurooppalaiset Nato-maat nytkin tekevät.

Meillä on käytetty hienoja puheenvuoroja ydinaseettomasta maailmasta ja aseistariisunnasta. Kyllä minäkin näkisin mielelläni maailman ilman ydinaseita. Se on kuitenkin valitettavasti utopiaa niin kauan kuin meillä on Venäjän tyyppisiä rosvovaltioita olemassa.

Toivoisin eduskunnalta, kaikilta edustajilta ja myös kansalaisilta tässä vaiheessa pragmaattista suhtautumista tähän asiaan. Toki meillä kaikilla on oikeus ideologioihin, mutta kun katsomme tätä kysymystä pragmaattisesti, niin kyllä aika helposti huomaamme sen, että paras tapa taata Suomen ja Suomen kansalaisten turvallisuus kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa on se, että Suomi sujahtaa nyt mahdollisimman nopeasti Nato-jäseneksi: kuin telkkä pönttöön. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

19.25 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu puhemies! Jatkan nyt tuota kesken jäänyttä puhetta tästä kansalaisaloitteesta.

Selonteko viitoittaa polkua, miten mahdollinen jäsenyysprosessi käytännössä tulisi eteneeseen alusta loppuun saakka. Vaikka puhutaan siitä, että Naton ovi on auki ja Suomi on tervetullut, ei oikotietä ole olemassa ja askeleita on useita. Prosessin vaiheet on käytävä läpi niin kotimaassa kuin Naton ja Nato-maidenkin osalta.

Ensimmäisessä vaiheessa puhutaan liittymisprosessin käynnistymisestä. Mikäli Suomessa päätetään hakea Nato-jäsenyyttä oman ensi vaiheen käsittelymme lopputuloksena, ilmoittaisimme Natolle halukkuudestamme liittyä Naton perussopimukseen. Tätä seuraisi se, että Nato-maat kutsuvat hakijamaan liittymisneuvotteluihin. Liittymisneuvottelut käytaisiiin Naton, sen jäsenvaltioiden ja hakijamaan kesken. Neuvottelujen jälkeen hakijamaa lähettäisi aiekirjeen, jolla vahvistettaisiin halukkuus ja kyvykkyys liittyä Natoon. Kuten on todettu, Naton jäseneksi hyväksyminen edellyttää kaikkien jäsenmaiden hyväksyntää. Tämä vaihe tulisi aiekirjeen jälkeen ajankohtaiseksi.

Jokainen maa noudattaa omaa kansallista menettelyään, joten tämän vuoksi prosessin kestoa on hankala ennalta arvioida tarkasti. Koska hyväksyntä tarvitaan jokaiselta jäsenmaalta, on tärkeää etukäteen varmistaa, että tuki Suomen jäsenyydelle löytyy. Asian pai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

noarvo huomioiden tässä vaiheessa ei enää voida vain toivoa parasta, vaan pohjatyöt on oltava kunnolla tehtyt. Tässä valtionjohdon rooli on keskeinen, ja vielä kerran kiitoksia erinomaisesta työstä, mitä olette hallituksessa tehneet — ja presidentti mukaan lukien tietysti.

Kun maat näyttävät vihreää valoa uuden jäsenmaan liittymiselle, Naton pääsihteeri kutsuisi Suomen liittymään Naton perussopimukseen. Tämän jälkeen liittyminen pitäisi vielä vahvistaa Suomessa. Asiasta annettaisiin hallituksen esitys, joka eduskunnan vastauksen jälkeen siirtyisi tasavallan presidentille. Lopulta liittymissopimus saatettaisiin voimaan lailla ja asetuksella samanaikaisesti, kun Suomen liittyminen osaksi puolustusliittoa tulisi voimaan. Kun liittymissopimus tulee voimaan, tulisi Suomesta Naton täysjäsen. Näin se suurin piirtein menisi.

Kiitokset vielä kerran kansalaisaloitteen tekijöille. Tosiaan kuten edustaja, taisi olla Talvitie, tässä äsken totesi, valitettavasti joudumme varmaan rukkaamaan nytten eduskuntakäsittelyä valiokunnissa sillä tavalla, että tämä selonteko itsessään saa suuremman osan siitä ajasta, mutta tätä samaa asiaa, mitä tämä kansalaisaloite ajaa, me ajamme täällä eduskunnassa valiokunnissa ja täysistunnossa, ja sitä tekee myös valtioneuvosto parhaillaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.28 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Me suomalaiset rakastamme maatamme. Me haluamme elää vakaassa, rauhallisessa, vapaassa ja turvallisessa Suomessa myös tulevaisuudessa. Me haluamme kasvattaa lapsiamme, kehittää yhteiskuntaamme ja vaalia kulttuuriamme rauhassa. Me suomalaiset olemme valmiita puolustamaan maatamme. Me suomalaiset olemme valmiita tekemään niitä ratkaisuja, joilla turvaamme Suomen ja suomalaisten vapauden kaikissa olosuhteissa.

Puolustusvoimamme on ollut jo kauan Nato-yhteensopiva. Nyt myös Suomen kansa ja poliitikot ovat Nato-yhteensopivia. Kaikki turvallisuuttamme lisäävät askeleet on otettava huolellisesti harkiten ja kaikkeen varautuen mutta viivyttämättä. Suomen kahdenvälisen turvallisuusyhteistyön tiivistäminen Yhdysvaltojen kanssa on tärkeää poliittisen tuen, Naton avoimien ovien politiikan jatkumisen ja puolustusmateriaalin saatavuuden kannalta. Pohjoismaista yhteistyötä ja läheistä kumppanuutta Ruotsin kanssa on edistettävä. Ison-Britannian ja Suomen välisellä yhteistyöllä on merkittävä asema.

Myös sillä on iso merkitys, miten muut meidät näkevät. Maariski on merkittävä kysymys: miten luottoluokittajat näkevät Suomen, miten sijoittajat ja yritykset suhtautuvat Suomeen investointiympäristönä. Ulko- ja turvallisuuspoliittiset ratkaisumme punnitaan myös maamme rajojen ulkopuolella.

Turvallisuuttamme on vahvistettava määrätietoisesti. Kansalliseen puolustukseen panostaminen ja puolustusbudjetin pitäminen myös tulevaisuudessa kahdessa prosentissa bkt:stä on kaikissa tulevaisuuden vaihtoehtoissa välttämättömyys. Omasta puolustuksesta ei saa tinkiä. Varusmiespalvelukseen nojaavasta mallista ei saa luopua. Kaikissa tilanteissa meidän suomalaisten on oltava aina valmiina puolustamaan isänmaatamme, ja valmiita me olemme.

Arvoisa herra puhemies! Olemme kulkeneet kohti tiivistä Nato-kumppanuutta, ja askel jäsenyyteen on luonteva. Muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne edellyttää pitäviä turvallisuustakuita. Sitovat sopimusperusteiset turvatakuut tulevat Pohjois-Atlantin puolustus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

liitosta Natosta. Meidän on tehtävä turvallisuutemme kannalta välttämättömät ratkaisut oikea-aikaisesti. Meidän on otettava askel Nato-jäsenyyteen mahdollisimman pian.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

19.31 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Selonteon sivulla 28 todetaan: ”Selonteon eduskuntakäsittelyn aikana valtioneuvosto tarkentaa eduskunnalle yksityiskohtia ja arvioita, joita ei ole mahdollista kirjata julkiseen selontekoon.” Me siis, jotka olemme noissa keskeisissä valiokunnissa — itse olen ulkoasiainvaliokunnassa — tulemme saamaan lähiviikkojen aikana sellaista tietoa, salaista tietoa, jota ei ole meille tässä selonteossa eikä muutoin kerrottu. Tämä on yksi syy siihen, että oma kantani Nato-jäsenyyteen on toistaiseksi avoin. En vastusta Natoa enkä Nato-jäsenyyttä sinänsä, mutta haluan kuitenkin kuulla ne kaikki selvitykset ja tiedot, joita asiantuntijoilla on ja jotka ulkoasiainvaliokunnassa saadaan, kun siellä mietintöä tehdään. Joku voi sanoa, että tämä on viivyttelyä tai arkuutta, mutta mielestäni kysymys on niin isosta asiasta, että on syytä paneutua siihen erittäin huolella kaikilta osin.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Sauli Niinistö antoi tasan kuukausi sitten haastattelun Financial Timesille, ja siinä haastattelussa hän totesi, että Suomella on kaksi vaihtoehtoa. Hän ei pitänyt nykytilannetta ja siinä jatkamista vaihtoehtona — enkä pidä minäkään, sillä yksin emme voi jäädä — mutta kuitenkin hän näki kaksi vaihtoehtoa eli Nato-jäsenyyden ja toisena vaihtoehtona Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltain puolustusyhteistyön syventämisen.

Olen hieman siitä pettynyt, että täällä, sivulta 20 alkaen, tätä toista vaihtoehtoa ei ole juuri millään tavalla käyty läpi, vaikka tasavallan presidentti arvovaltaisessa kansainvälisessä lehdessä ja myös joissakin kotimaisissa yhteyksissä sen on esille tuonut. Voi olla, että aika on siitä nyt ajanut ohi, mutta mielestäni se on kuitenkin sellainen vaihtoehto, joka olisi ollut ehkä ihan mahdollinen tai ainakin perusteellisen selvittämisen arvoinen. Ruotsilla on, niin kuin tiedämme, heikot puolustusvoimat, mutta sillä on erittäin vahva puolustustestollisuus — sillä on hävittäjätuotantoa, sillä on sukellusveneitä, vahva teollisuus — ja se on muutenkin taloudellisesti vahva valtio. Suomella taas on suhteellisen vahvat puolustusvoimat mutta ehkä heikko tämä muu materiaallinen valmius puolustukseen. Yhdistämällä nämä voimat voisi tulla hyvinkin vahva kokonaisuus, jolle Yhdysvallat, tasavallan presidentinkin ajattelun mukaan, ymmärtääkseni, olisi valmis antamaan tietyt takuut — ehkä ei nyt puhuta turvatakuista, mutta kuitenkin. Tällöin se sama, mikä on Natossa tosiasiallinen turvatakuiden antaja eli Yhdysvallat, olisi tässä mukana.

Lisäksi Iso-Britannia, eurooppalainen ydinasevaltio, on pääministeri Boris Johnsonin suulla vakuuttanut, että Iso-Britannia on valmis, ilmeisesti ainakin hallitustasolla, antamaan takuut ja varmuuden tuesta Suomen ja Ruotsin valinnoille, ovat ne mitkä tahansa. Lisäksi Euroopan unionin peruskirja 42.7 merkitsee sitä, että EU:n — eli myös Saksan ja Ranskan ja muiden EU-maiden — panostukset vahvistuvat koko ajan, ja sitoo avunantoon ja puolustukselliseenkin yhteistyöhön, joskaan ei täydelliseen.

Tämä Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltain pohjalle rakentuva malli merkitsisi sitä, että Nato ei laajenisi Venäjän rajalle, ja se saattaisi olla ratkaisu, joka antaisi aika vahvat turvat mutta ei kuitenkaan ärsyttäisi Venäjää. En sinänsä pelkää Venäjää, mutta tiedän, että sieltä on annettu erittäin ankarat ukaasit Suomen ja Ruotsin liittoutumiselle, [Puhemies koput-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

taa] ja niin kuin Georgia ja Ukraina osoittavat, ne eivät ole pelkkiä puheita vaan ne on otettava vakavasti. Tässä mielessä olisin toivonut ja toivon, [Puhemies: Kiitoksia!] että me valiokunnassa pystymme vielä selvittämään tämän vaihtoehdon, sekä sen käytännön mahdollisuudet että sen merkityksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.37.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 1.17.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Avaan keskustelun. Edustaja Autto poissa.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 4. asiakohdassa]